

SPIS TREŚCI

Wstęp	9
Rozdział 1. PRAWIDŁOWY I NIEPRAWIDŁOWY ROZWÓJ OSOBOWOŚCI – RÓŻNE PERSPEKTYWY I PRÓBY ICH INTEGRACJI	15
1.1. Między szansą a ryzykiem – różnice między typowym rozwojem nastolatków a przejawami ich nieprawidłowego rozwoju	18
1.1.1. Osobowość jako podstawa spójności i ciągłości funkcjonowania człowieka w ciągu życia	29
1.1.2. Rozwój osobowości w okresie dzieciństwa i adolescencji – kluczowe zjawiska, kryteria i okresy	32
1.1.3. Samoregulacja i jej znaczenie w rozwoju osobowości i funkcjonowania nastolatka	44
1.1.4. Zachowania ryzykowne a przejawy problemów i zaburzeń psychicznych w okresie dorastania	52
1.1.5. Kiedy można się niepokoić – wczesne przejawy nieprawidłowego rozwoju osobowości	53
1.2. Co wpływa na prawidłowy i nieprawidłowy rozwój osobowości?	69
1.2.1. Podatność biologiczna	71
1.2.2. Społeczno-kulturowe czynniki psychospołeczne aktywujące nieprawidłowy rozwój osobowości	73
1.3. Poza determinizmem, czyli o rozważności w diagnozowaniu zaburzeń osobowości u ludzi młodych	82
Rozdział 2. OBLICZA ZABURZENIA OSOBOWOŚCI BORDERLINE U NASTOLATKÓW I MŁODYCH DOROSŁYCH	88
2.1. Zaburzenie osobowości borderline w klasyfikacjach medycznych i jego przejawy w życiu codziennym	91
2.1.1. Dwa stanowiska wobec diagnozowania zaburzenia osobowości borderline u nastolatków	94

2.1.2. Kryteria zaburzeń osobowości w klasyfikacji DSM-5 – model kategoryalny i hybrydowy	96
2.1.3. Zaburzenia osobowości w klasyfikacji opartej o podejście dymensionalne ICD-11	101
2.1.4. Jeden czy wiele obrazów klinicznych zaburzenia osobowości borderline u młodzieży	112
2.1.5. Współwystępujące zaburzenia psychiczne oraz trudności diagnostyczne zaburzenia osobowości borderline	116
2.1.6. Rozpowszechnienie zaburzeń osobowości wśród adolescentów	118
2.1.7. Wczesne sygnały nieprawidłowego rozwoju osobowości w kierunku borderline	120
2.2. Studium funkcjonowania rodziny i nastolatka z zaburzeniem osobowości borderline	126
2.2.1. Diagnoza różnicowa – studium historii życia i funkcjonowania adolescentów oraz ich rodzin pochodzenia	127
2.2.2. Wybrane problemy psychologiczne adolescentów z BPD w odniesieniu do przykładów z praktyki klinicznej	137
2.2.3. Narzędzia diagnostyczne zaburzeń osobowości u adolescentów – badania kliniczne i samoopisowe	154
Rozdział 3. PSYCHOTERAPIA JAKO FORMA POMOCY ADOLESCENTOM Z ZABURZENIEM OSOBOWOŚCI BORDERLINE I ICH RODZICOM	160
3.1. Terapia dialektyczno-behawioralna i jej zastosowanie w leczeniu młodzieży	162
3.1.1. Biopsychospołeczna koncepcja zaburzenia osobowości borderline	164
3.1.2. Ogólne założenia i cele programu terapii dla nastolatków i rodziców	175
3.1.3. Grupy wielorodzinne i treningi umiejętności dla rodzin	186
3.2. Rozwój osobowości w podejściu psychodynamicznym – psychoterapia psychodynamiczna i skoncentrowana na przeniesieniu	192
3.2.1. Rozwój w okresie wczesnodziecięcym a traumy relacyjne	193
3.2.2. Krótkoterminowa psychoterapia psychodynamiczna w obliczu kryzysów dojrzewania	201

3.2.3. Patologia organizacji osobowości borderline i jej przejawy	206
3.2.4. Psychoterapia skoncentrowana na przeniesieniu dla adolescentów	211
3.2.5. Zaangażowanie i współpraca z rodzicami w ramach TFP-A	222
3.3. Terapia ukierunkowana na mentalizację	224
3.3.1. Mentalizacja i jej rozwój	229
3.3.2. Zaburzenie osobowości borderline w kontekście założeń teorii mentalizacji	239
3.3.3. Terapia ukierunkowana na mentalizację – indywidualna i rodzinna	246
3.4. Inne formy terapii	257
3.4.1. Terapia schematów	259
3.4.2. Terapia poznawczo-analityczna	264
3.4.3. Terapia skoncentrowana na przewidywalności emocjonalnej i rozwiązywaniu problemu	268
3.4.4. Ogólne postępowanie psychiatryczne przeznaczone dla adolescentów	273
3.4.5. Farmakoterapia w leczeniu nastolatków z borderline	277
Rozdział 4. PROFILAKTYKA ZABURZENIA BORDERLINE I RADZENIE SOBIE Z KONSEKWENCJAMI KRYZYSÓW ROZWOJOWYCH	279
4.1. Oddziaływania profilaktyczne w obszarze zdrowia psychicznego oraz zaburzeń dzieci i młodzieży	279
4.2. Rola rodziców w zapobieganiu zaburzeniom osobowości	288
4.3. Jak sobie radzić z trudnymi zachowaniami nastolatków z BPD? Wskazówki dla rodziców i bliskich	299
Zakończenie	311
Bibliografia	315
Indeks nazwisk	355